

Ozana Iveković

PUTOVANJE OD TALIJANSKE RENESANSE DO LESSINGA

Dubravka Crnojević-Carić

O kazalištu i drami tijekom stoljeća, Knjiga 2

Alfa, Zagreb, 2017.

Time autorica definira svoj pristup pisanju i historijskoj građi. Ujedno ne zaboravlja napomenuti kako se u svojem radu vodila onime što bi moglo biti korisno studentima, ali i svima onima koji nisu kazalištarci, koji ne studiraju književnost ili kazališnu umjetnost, a koji bi o tim temama htjeli nešto saznati. Tako svoj pristup na neki način omeđuje i opravdava i unaprijed daje do znanja da joj nije cilj preuboko ulaženje u detalje što bi je svakako obvezivalo kada bi pisala prvenstveno za znanstvenu i stručnu javnost.

Ipak, Dubravka Crnojević-Carić nije povijesti kazališta zato pristupila površno, već je mijene u drami i kazalištu tijekom stoljeća nastojala pojasniti čitavim nizom društvenih, kulturoloških pa čak i filozofskih pitanja koja određuju neku epohu. U svojoj povijesti, kako i sam naslov kaže, bavi i dramom i kazalištem te nastoji obuhvatiti sve bitne fenomene jednog kazališnog razdoblja. Tako se bavi i umjetnošću glumca u nekom periodu, kazališnom arhitekturom,

scenografijom i svime onime što taj period bitno definira, a povezano je s teatrom.

Drugi tom autoričinog djela bavi se kazalištem i dramom od renesanse pa sve do početka njemačkog romantizma. Govoreći o renesansi bavi se, dakako, talijanskim renesansnim teatrom i njegovim najznačajnijim fenomenima – teorijom drame Castelveta i Scaligera, bitnim žanrovima (tragedija, komedija i pastoral) i njihovim pripadajućim pozornicama, najznačajnijim dramskim autorima (Ariosto, Machiavelli i Ruzante), kazališnim zgradama i arhitekturi te novim žanrovima poput opere i melodrame koji u renesansi tek nastaju. Posebna joj je tema *commedia dell'arte* kojoj posvećuje dosta prostora, pretpostavljam, zbog njezine dugotrajne prisutnosti u raznim europskim sredinama.

Veliki prostor je „zauzelo“ i elizabetinsko kazalište što i ne može čuditi s obzirom na njegov ogroman značaj u kazališnoj povijesti jer je, ako ništa drugo, iznjedrilo Shakespearea. No autorica se ne zaustavlja samo na Bardu već posvećuje dužnu pažnju i njegovim suvremenicima – Lylyju, Nasheu, Marloweu, Kydu, Jonsonu i Dekkeru. O kazališnoj arhitekturi i kazališnom biznisu u to doba također je puno govora, kao i o glumcima i njihovu položaju te činjenici da u engleskom kazalištu prije restauracije nema glumica. Naravno da se ukratko prezentira i situacija prije i nakon toga zlatnoga doba u teatru Engleske.

Slijedi još jedno zlatno doba, ovaj puta španjolsko, koje se tako službeno

i naziva i čije se posebnosti također ističu. Tako autorica piše o utjecaju Katoličke crkve na tadašnje španjolsko društvo pa i kazalište, o žanrovima poput *autos sacramentales* i komedijama plašta i mača. Naravno da ne izostaje ni analiza posebnosti kazališnih prostora, ali ni bitnih dramatičara – Lope de Rueda, Lope de Vega, Pedro Calderón de la Barca te Tirso de Molina.

Francuski klasicizam je također detaljno obrađen s posebno velikim naglaskom na njegovu kazališnu i dramsku poetiku i estetiku. U njoj se zamjećuju određene inherentne poteškoće koje uzrokuje također i kartezijanska tradicija. Opisuje se bogatstvo kazališnih žanrova i praksa poput spektakala i komedija-balet, pripovijeda se o glumcima i glumicama, nastanku *comédie-française* fuzijom različitih, često i sukobljenih, kazališnih družina. U dramskom se stvaralaštvu ponajviše govori o Corneilleu, Racineu i Molièreu.

Prijelomno 18. stoljeće autorica razmatra kao cjelinu te ponajviše govori o situaciji u Francuskoj i Italiji dok se Njemačke dotiče tek spomenuvši Lessinga koji je izvršio jak utjecaj na njemačke romantičare. No o njima će biti govora u sljedećem, trećem i zadnjem tomu ovoga povijesnog pregleda, nadajmo se, uskoro.